

MAGYAR ÁLLATORVOSOK LAPJA

Hungarian Veterinary Journal
Vol. 148. No. 2. – Budapest, February 2026
Established by Prof. B. Nádaskay, 1878

Tarsalis ínhüvelysérv lóban

LÓ

Tarsalis ínhüvelysérv nagy kiterjedésű lateralis sérvtömlőjének sebészi reszekciója lovon

Fehér hamuka (*Berteroa incana* (L.)) okozta mérgezés klinikai megjelenése lovakban

SZARVASMARHA

Egyes anyagcsere-mutatók változásai az ellés körüli időszakban egészséges és méhgyulladásos tejelő tehenekben

SERTÉS

Felelős antibiotikumhasználat a sertéstartásban: hazai és nemzetközi gyakorlatok, szabályozási környezet

BESZÁMOLÓ

Magyar Andrológiai Tudományos Társaság Konferenciája 2025, Sümeg

Magyar Buiatrikus Társaság XXXIII. Nemzetközi Tudományos Kongresszusa 2025, Tapolca

IN MEMORIAM

Emlékezés Derzsy Domokosra (1914–1975) halálának 50. évfordulóján

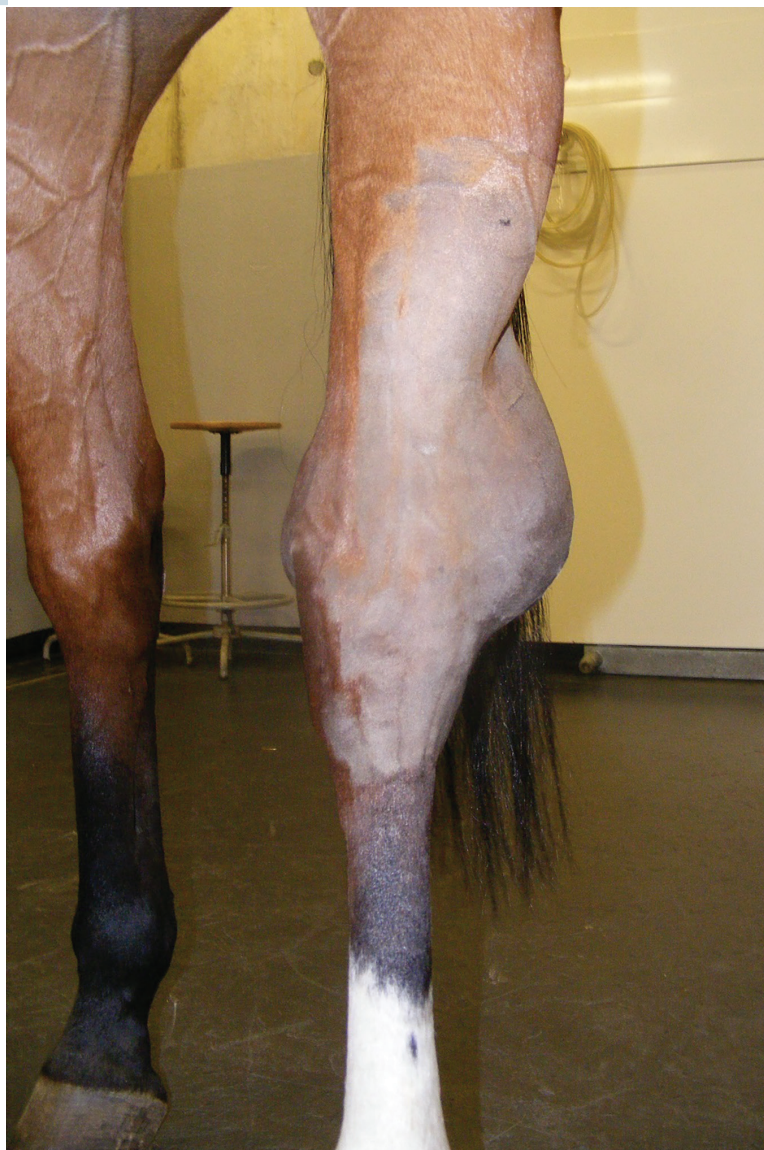
ALMA MATER

A magyar nyelvű állatorvosi szakon 2025/2026-ös tanévben végzett hallgatók névsora

Jubileumi diploma felhívás

AKADÉMIAI BESZÁMOLÓK

Parazitológia, Állattan és Halkórtan

LÓ / EQUINE

- 67. Puskás M., Bodó G.: Tarsalis ínhüvelysérv nagy kiterjedésű lateralis sérvtömlőjének sebészi reszekciója lovon**

Esetismertetés

M. Puskás, G. Bodó: Surgical correction of an extensive tarsal sheath synovial hernia in a horse

Case report

- 75. Rompos L., Kis J. K., Péli E. R., Cserhalmi D.: Fehér hamuka (*Berteroa incana* (L.)) okozta mérgezés klinikai megjelenése lovakban**

*L. Rompos, J. K. Kis, E. R. Péli, D. Cserhalmi: Clinical manifestation of Hoary alyssum (*Berteroa incana* (L.)) toxicosis in horses*

SZARVASMARHA / BOVINE

- 87. Várhidi Zs., Csikó Gy., Palócz O., Sátorhelyi P., Erdélyi B., Jurkovich V.: Egyes anyagcsere-mutatók változásai az ellés körüli időszakban egészséges és méhgyulladásos tejelő tehenekben**

Zs. Várhidi, Gy. Csikó, O. Palócz, P. Sátorhelyi, B. Erdélyi, V. Jurkovich: Changes in metabolic parameters during the transition period in dairy cows diagnosed with metritis compared to healthy ones

SERTÉS / PORCINE

- 103. Gombos L., Búza L., Szabó I., Gombosné Szűr V., Varga L.: Felelős antibiotikumhasználat a sertéstartásban: hazai és nemzetközi gyakorlatok, szabályozási környezet**

L. Gombos, L. Búza, I. Szabó, V. Gombosné Szűr, L. Varga: Prudent use of antibiotics in pig farming: National and international practices and regulatory framework

BESZÁMOLÓ

- 96.** Magyar Andrológiai Tudományos Társaság Konferenciája 2025, Sümeg
- 121.** Magyar Buiatrikus Társaság XXXIII. Nemzetközi Tudományos Kongresszusa Tapolca, 2025. október 15-18.

IN MEMORIAM

- 97.** Emlékezés Derzsy Domokosra (1914–1975) halálának 50. évfordulóján

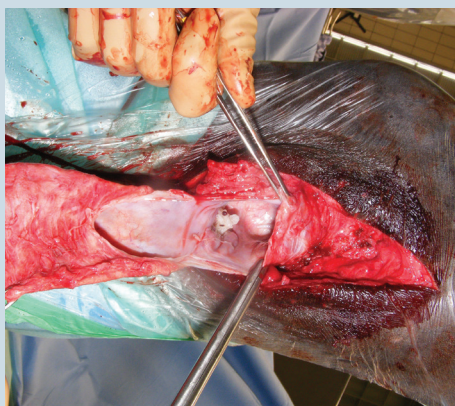
ALMA MATER

- 124.** A magyar nyelvű állatorvosi szakon 2025/2026-ös tanévben végzett hallgatók névsora

Jubileumi diploma felhívás

AKADÉMIAI BESZÁMOLÓK

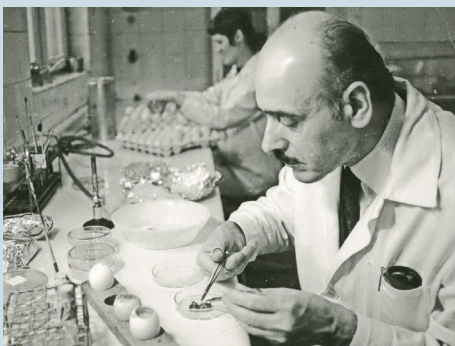
- 125.** Parazitológia, Állattan és Halkórtan

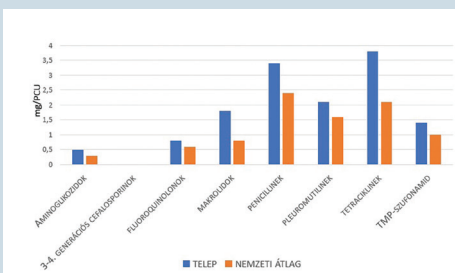
71. Tarsalis ínhüvelysérv műtéti megoldása lóban

77. Lovakra mérgező fehér hamuka

99. In memoriam DERZSY DOMOKOS

114. Sertéstelep antibiotikumfelhasználása

A folyóiratot indexeli és referálja/The journal is indexed and abstracted by: CAB Abstracts (CABI), Science Citation Index Expanded, Zoological Record, BIOSIS previews (Thomson Reuters), Scopus (Elsevier).
Tartalom/Contents: Current Contents – Agriculture, Biology & Environmental Sciences (Thomson Reuters)

Ingyenes mutatószám kérésre a főszerkesztőtől/Free sample copies are available from the editor-in-chief: H-1078 Budapest, István utca 2, Hungary
Megrendelhető a fenti címen a szerkesztőségtől/
Subscription orders to the Editorial Office (address above)

*** Internet address
(English contents pages, subscription price etc.)
<https://univet.hu/hu/egyetem/allatorvosok-lapja/>

Azary Ákos szobrának avatása

A történelem sajnos bővelkedik az olyan életutakban, amelyek hiába indultak ígéretesen, idejekorán szakadtak meg, ezért a világ sok jelentős alkotástól és teljesítménytől esett el. A magyar állatorvostörténet talán legismertebb és legtöbbször idézett tragikus példája az AZARY Ákosé. Az elhivatott, komoly tudású belgyógyász és járványtanász, számos újítás bevezetőjét 1888-ban mindössze 38 évesen ragadta el az aortaaneurizma okozta halál.

A Magyar Országos Állatorvos Egyesület központi választmánya 1901-ben karolta fel SZAKÁLL GYULA javaslatát egy „emlékoszlop” állításáról AZARY tiszteletére. Bizottságot állított össze a részletek kidolgozására, a kellő pénzüsszeg előteremtésében pedig az egyesületi tagok adakozására számított. A végső határozatot az 1905. március 6-i rendes közgyűlés hozta meg, miközben a hazai állatorvosi közösség már javában szervezte a Budapesten tartandó VIII. Nemzetközi Állatorvosi Kongresszust. Ekkor döntött el, hogy az emlékmű a főiskola kertjében fog állni, s a rendelést TELCS EDE szobrászművész kapja meg. A sajtó ezután kezdett szoborról írni emlékoszlop helyett.

Augusztus elején a kongresszus főtitkári teendőivel megbízott RÁTZ ISTVÁN szeptember 3-án délelőtt 11 órára tűzte ki az avatás időpontját, vagyis a szimpózium megnyitóját. A szervezők törekvése ezzel kettős volt. Egyrészt a megemlékezést nem a rendezvénysorozat részeként, hanem attól külön, mégis annak előkészítéseként képzelték el. Másrészt a tudományos tanácskozássra érkező nemzetközi delegáció jelenlétében akarták megtartani, hangsúlyozva AZARY munkásságának határokon átvíró jelentőségét, tehát azt, hogy a magyar állatorvoslás nem valami különös zárvány, hanem az egyetemes tudományosság szerves része.

Az ünnepségen AZARY özvegye és lánya is részt vett. Az emlékbeszédet HUTYRA FERENC tartotta a kor emelkedett, érzelmekre ható stílusában. Bemutatta AZARY küzdelmes ifjúkorát, a tudomány művelésére teremtett személyiségét és szinte túlzásba vitt önkritikáját, mely korai halála mellett a leginkább akadályozta a jeles férfiút legtöbb tudományos eredményének közlésében. A helyszíni tudósítás szerint még hangzottak a rektor szavai, amikor lehullott a lepel a szoborról. A közönség kalapját levéve éljenzett. Ezt követően PIOT BÉG kairói állatorvosi felügyelő a külföldiek képviseletében franciául szólt fel, s kiemelte, hogy AZARY méltó tanítványa volt PASTEURnak, majd hozzá mérhető munkásságot fejtett ki. Végül NÁDASKAY BÉLA az Országos Állatorvosi Egyesület, PLÓSZ BÉLA az Állatorvosi Főiskola tanári kara, GRACSAANYI GYULA a magyar királyi állatorvosok, GRUBER HENRIK a székesfővárosi állatorvosok, FETTICK OTTÓ a főiskola tanársegédei és SZÜCS SÁNDOR a hallgatók nevében helyezték el egy-egy koszorút a szobron.

AZARY Ákosé az első volt azoknak a szobroknak a sorában, amelyeket intézményünk a campus kertjében állíttatott a neves állatorvos professzorok életművének tisztelegve.

Bozó Bence Péter

FŐSZERKESZTŐ / EDITOR-IN-CHIEF

Dr. BALKÁ Gyula

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG / EDITORIAL BOARD

Dr. Abonyi Tamás
Dr. Balka Gyula (elnök), Dr. Bándy Pál
Dr. Bíró Ferenc, Dr. Bodó Gábor
Dr. Búza László, Dr. Dunay Miklós Pál
Dr. Farkas Róbert, Dr. Fekete Sándor György
Dr. Fodor László, Dr. Gál János
Dr. Gálfi Péter, Dr. Gönczi Gábor
Dr. Jakab Csaba, Dr. Jerzsele Ákos
Dr. Korzenszky Emőd, Dr. Laczay Péter
Dr. Magyar Tibor, Dr. Manczur Ferenc
Dr. Molnár Viktor, Dr. Nagy Béla
Dr. Nemes Imre, Dr. Németh Tibor
Dr. Ózsvári László, †Dr. Sályi Gábor
Dr. Seregi János, Dr. Solti László
Dr. Sótornyai Péter, Dr. Szieberth István
Dr. Tóth Balázs, †Dr. Tuboly Tamás
Dr. Varga János, †Dr. Vetési Ferenc
Dr. Visnyei László, Dr. Vörös Károly

SZERKESZTŐSÉGI TITKÁR

Tóth Szusanna

SZERKESZTŐSÉG / EDITORIAL OFFICE

H-1078 Budapest, István u. 2. Hungary
Levélcím: 1400 Budapest 7. Pf. 2.
Telefon/fax: (36-1) 341-3023
Internet: <https://univet.hu/hu/egyetem/allatorvosok-lapja/>
E-mail: mal@univet.hu

KIADÓ / PUBLISHER

Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.
H-1223 Budapest, Park u. 2.
Telefon: (36-1) 362-8130
Telefax: (36-1) 362-8104
Internet: www.agrarlapok.hu
E-mail: info@agrarlapok.hu
Felelős kiadó: Fűredi Kornél ügyvezető

HIRDETÉSEK FELVÉTELE

Telefon: (36-1) 362-8130
E-mail: info@agrarlapok.hu

Minden jog fenntartva. A lapból értesüléseket átvenni csak a Magyar Állatorvosok Lapjára való hivatkozással lehet. A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.

LAPTERV

made by zwoelf – www.zwoelf.hu

TERVEZŐSZERKESZTŐ

Kismarosi Réka

NYOMDAI KIVITELEZÉS:

Vektor Nyomda

INDEX: 25531
HU ISSN 0025-004X (Nyomtatott)
HU 3003-9924 ISSN (Online)

A KIADÁST TÁMOGATJA (SPONSORED BY)

Agrárminisztérium
MTA Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottsága

LAPTULAJDONOS

AGRÁRMINISZTERIUM

KIADÓ

**Surgical correction of an
extensive tarsal sheath
synovial hernia in a horse**
Case report

M. Puskás^{1*}
G. Bodó²

1. Magánállatorvos, Nyíregyháza,
H-4400 Pacsirta u. 11.

2. Állatorvostudományi Egyetem,
Lógyógyászati Tanszék és Klinika
Üllő Dóra-major

*e-mail: pm7190@gmail.com

Tarsalis ínhüvelysérv nagy kiterjedésű lateralis sérvtömlőjének sebészi reszekciója lovon Esetismertetés

Puskás Miklós^{1*}, Bodó Gábor²

ÖSSZEFOGLALÓ

A szerzők röviden áttekintik a tarsalis ínhüvely nem szeptikus elváltozásait, azok kezelési lehetőségeit és prognózisát lovon. Ezt követően egy saját eset leírása kapcsán részletezik egy súlyos tarsalis ínhüvelysérv klinikai kórképét és sikeres sebészi kezelését, amelynek során kitérnek a csánk tájéki sebészeti beavatkozások nehézségeire és azok megoldására.

SUMMARY

Background: Aseptic swelling of the tarsal tendon sheath is a difficult and rare condition in horses. The most common causes include herniation of the proximo-caudal tendon sheath wall, lesions of the deep flexor tendon, and sustentaculum tali.

Objectives: The authors briefly review the literature on aseptic lesions of the tarsal tendon sheath and then share their experiences in describing their own case of an extreme tarsal sheath effusion, which was treated using a surgical solution not yet found in the literature.

Materials and Methods: The surgical repair of a tarsal tendon sheath herniation forming an extreme blind sac laterally in a 4-year-old Swiss Warmblood mare is detailed. During surgery fibrin debris was removed from a medial tenoscopic approach followed by resection of the 15 cm long hernial sac from an open approach on the lateral side of the hock. Twelve hours postoperatively revision of the hernial ring suture was necessary. A Robert Jones bandage and a long dorsal fiberglass splint was used subsequently for 3 weeks postoperatively.

Results and Discussion: In aseptic tarsal sheath effusion without lameness, the most common lesion is a hernia of the proximo-caudal wall of the tarsal sheath, presumably due to a lesion of traumatic origin. In our case, the hernia also formed a laterally developing blind sac of approximately 15 cm in length, which contained numerous fibrin clots. In addition to surgical removal of the hernial sac, it is very important to note that the surgical area is subject to significant movement; therefore, splinting of the hock joint during the entire healing period is essential to prevent suture failure of the hernial ring and wound dehiscence. After the treatment described above, the horse recovered without lameness and healed with excellent cosmetic results.

**Clinical manifestation of
Hoary alyssum
(*Berteroa incana* (L.))
toxicosis in horses**

L. Rompos^{1*}

J. K. Kis¹

E. R. Péli²

D. Cserhalmi³

1. Sportlógyógyász Kft.,
H-6765 Csengele, Tanya 37.

2. Állatorvostudományi Egyetem,
Növényteni Tanszék, Budapest

3. Budapesti Gazdaságtudományi
Egyetem, Budapest

*e-mail: laurarompos22@
gmail.com

Fehér hamuka (*Berteroa incana* (L.)) okozta mérgezés klinikai megjelenése lovakban

**Rompos Laura^{1*}, Kis János Krisztián¹, Péli Evelin Ramóna²,
Cserhalmi Dániel³**

ÖSSZEFOGLALÁS

Esettanulmányukban a szerzők szeretnék felhívni a hazai állatorvosok figyelmét a szénában és legelőkön előforduló, lovak körében súlyos klinikai megbetegedést okozó fehér hamukára (*Berteroa incana* (L.)). 2024-ben, Bács-Kiskun vármegyében öt felnőtt ló esetében tapasztaltak a szakirodalomnak megfelelő tüneteket: mozgást elutasító, apatikus, nyugodt viselkedés, merevség, gyengeség, kettő vagy több végtag beszűrődése, valamint savós patairha-gyulladás egyértelmű jeleit. Emellett a szénában nagy mennyiségű fehér hamukát találtak. Fontos megemlíteni, hogy a növény időben felismert jelenlétével megelőzhető a jelentős gazdasági kár, és az egyéb állategészségügyi és állatjóléti problémák.

SUMMARY

Hoary alyssum (*Berteroa incana* (L.)) toxicosis in horses is not a commonly recognized disease in Hungary. It is not uncommon that a horse is “stocking up”, or they develop swelling on all limbs, mainly on lower limbs or only they seem to be depressed with or without a fever. In the United States this plant is an invasive, well-known toxic herb to horses that is very common and endemic in many states. Previous studies revealed the after the digestion of the plant-contaminated hay, the toxicosis is described by severe signs of laminitis, and oedema on all four limbs. Furthermore, horses can suffer from pulmonary oedema, diarrhoea, abortion, intravascular haemolysis, haemoperitoneum, haemothorax, hypovolaemic shock and renal failure.

Five adult horses in a stable located in Bács-Kiskun County, Hungary, suffered poisoning and the clinical signs were similar to the results of former studies. The hay was eliminated immediately. The examination of the bale has confirmed that the hay contained large proportion of hoary alyssum. Clinical examination was performed on all the horses and we started the management and treatment of them.

In our case, all the five affected horses had recovered after a few days intensive, and careful treatment without any major complications from the toxicosis. Two of them were not fully recovered, but after an extended treatment, they were also cured fully. The syndrome was caused by hoary alyssum, presumably an underdiagnosed disease in our country. As it is accessible to horses, it can cause a great economic and health damage. The pathomechanism of the syndrome is not fully understood and need further examination and research. It is sure that we must consider the atropine content, the high amount of non-structural carbohydrate, and the polyphenol, sterol, triterpene and glucosinolates content of it. Furthermore, it is likely that the amount of the consumed plants can play an important role in the severity of the syndrome. It is also important to know that the seeds of hoary alyssum in the infected forage could also be the source of the illness.

Changes in metabolic parameters during the transition period in dairy cows diagnosed with metritis compared to healthy ones

Zs. Várhidi^{1*}
Gy. Csikó²
O. Palócz²
P. Sátorhelyi³
B. Erdélyi³
V. Jurkovich⁴

1. Állatorvostudományi Egyetem,
Állathigiéniai, Állomány-
egészségtani Tanszék
és Mobilklinika,
H-1078 Budapest, István u. 2.

2. Állatorvostudományi Egyetem,
Gyógyszertani és Méregtani
Tanszék, Budapest

3. Fermentia Kft., Budapest

4. Állatorvostudományi Egyetem,
Állatvédelmi Központ, Budapest

*e-mail: varhidi.zsoka@univet.hu

Egyes anyagcsere-mutatók változásai az ellés körüli időszakban egészséges és méhgyulladásos tejelő tehenekben

Várhidi Zsóka^{1*}, Csikó György², Palócz Orsolya², Sátorhelyi Péter³, Erdélyi Balázs³, Jurkovich Viktor⁴

ÖSSZEFOGLALÁS

A szerzők tanulmányukban bemutatják a tejhasznú tehenek egyes anyagcsere-paramétereinek változását az ellés körüli időszakban. Az ellés várható időpontját megelőző 14. napon és az ellést követő 1-14 napos időszakban végezték el a mintavételeket egészséges és méhgyulladással diagnosztizált tehenek ($n = 53$) bevonásával. Ellés után csökkent a vér kalcium-, magnézium-, cink-, foszfor- és káliumkoncentrációja, míg a béta-hidroxi-butírat, nem észterifikált szabad zsírsav- (non-esterified fatty acid, NEFA), aszpartát-aminotranszferáz-, réz- és haptoglobininértéke emelkedett. Nem változott lényegesen az urea, összfehérje, albumin és nátrium szintje. A méhgyulladás tüneteit mutató tehenek az egészséges csoporthoz viszonyítva átlagosan nagyobb NEFA- és kisebb cinkértékekkel rendelkeztek, míg a többi vizsgált paraméter esetében a szerzők nem találtak jelentős különbséget.

SUMMARY

Background: The transition period is a critical phase in the life of a dairy cow. It is essential to monitor, both on herd and individual level, the parameters that can predict future health issues, since many of those are characteristic of the periparturient period, such as uterine disease, dysfunctional immune response, metabolic disorders, negative energy balance, and oxidative stress.

Objectives: This study aimed to compare the metabolic parameters of dairy cows, measured at 14 days before the expected time of calving and at 1-14 days after calving in healthy cows and cows showing symptoms of grade 1-3 metritis.

Materials and methods: The study was conducted on three large-scale Hungarian dairy cattle farms, comprising 83 samples from 53 cows. The physical examination and blood tests resulted in 19 different measured parameters. Fresh cows were grouped from 0 to 3 based on the severity of metritis, with 0 being the healthy group and 3 showing the most severe symptoms. Comparisons were made between healthy (metritis 0) and sick (metritis 1-3) cows.

Results and discussion: After calving, serum levels of calcium, magnesium, zinc, phosphorus, and potassium decreased while beta-hydroxybutyrate, non-esterified fatty acid (NEFA), aspartate-aminotransferase, copper, and haptoglobin increased. Urea, total protein, albumin, and sodium did not differ significantly. Comparing cows with grade 1-3 metritis to healthy ones, sick cows had an elevated NEFA and a lower zinc level, while the rest of the parameters did not differ significantly. These results largely correlate with previous research investigating the link between NEFA levels and uterine disease. However, this study reveals that numerous changes in metabolic parameters occur during the transition period, regardless of reproductive health status.

Magyar Andrológiai Tudományos Társaság Konferenciája 2025, Sümeg

A honlapon található információ szerint a Magyar Andrológiai Tudományos Társaság (<https://tarsasag.magyandrol.hu/>) 21 éve szakvizsgával bíró, önálló tudományos társaság, ami a szakma önállósodását, andrológiai tankönyv kiadását és andrológiai ráépített szakvizsga létrehozását követően 2006 decemberében alakult, PAPP GYÖRGY elnökletével. 2015-ben az újjáalakult vezetőség a közgyűlés felhatalmazásával a szakmai társaság nevét Magyar Andrológiai Társaság (MAT) névre változtatta és a társaság elnökévé KOPA GYÖRGY professzor urat választották. KOPA GYÖRGY professzor úr a MAT elnökség mellett számos egyéb hazai és nemzetközi szervezetben tölt be vezető funkciókat, többek között a Semmelweis Egyetem Andrológiai Centrumának és Andrológiai Szakmai Grémiumának vezetője, az Európai Andrológiai Akadémia (EAA) tagja, az EAA International Liaison and Publicity Committee társelnöke, a Magyar Andrológiai Társaság elnöke, az Európai Urológus Társaság Andrológiai Szekciójának vezetőségi tagja.

A MAT interdiszciplináris jellegű, elsősorban andrológus szakorvosokból, andrológiai érdeklődésű urológusokból, ill. szexuálszichológusokból, endokrinológusokból, valamint az andrológiával akár érintőlegesen foglalkozó nőgyógyászokból és kutatókból áll. A társaság a korábbi évek gyakorlatának megfelelően évente tartja tudományos kongresszusait, amelyek hagyományosan kb. 150–200 fő résztvevővel, nemzetközi részvétellel, szakmailag rangos rendezvényeknek számítanak. A Társaság évente szervez gyakorlati képzést Androkursus néven, valamint koordinálja az 1996-ban alapított, jelenleg on-line elérhető szakmai folyóiratot, a Magyar Andrológia/Hungarian Andrology újságot.

Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy KOPA tanár úr kezdeményezésének és támogatásának köszönhetően most már harmadik éve, önálló szekció keretében állatorvosi andrológiai előadásokat is meghívunk a MAT konferenciára. Idén Sümegen került megrendezésre a társaság MAT 2025 konferenciája (2025 november 27–29). Az Állatorvostudományi Egyetem Szülészeti Tanszékének fiatal munkatársai három előadással vettek részt a tudományos tanácskozáson:

- TÖRÖK DÓRA¹, ZISZISZ ÁRISZ², GÁL JÁNOS², CSEH SÁNDOR¹, SOMOSKŐI BENCE¹: Spermiummorfológiai érdekességek az egzotikus állatok világából. ¹Állatorvostudományi Egyetem, Szülészeti Tanszék, és ²Egzotikusállat- Vad-, Hal-, és Méhegészségügyi Tanszék
- ERDEI KRISZTIÁN, MÜLLER LINDA, SZILÁGYI ESZTER, NAGY ESZTER, FARKAS SZILVIA: A kan kutyák reprodukív mikrobiomja – jelenlegi ismeretek és lehetséges kutatási irányok. Állatorvostudományi Egyetem, Szülészeti Tanszék Kisállatklinika
- BACSA MÓNKA¹, NAGY ESZTER², ERDEI KRISZTIÁN², SOMOSKŐI BENCE¹, CSEH SÁNDOR¹: Kutyamellékhere-eredetű spermiumok krioprezervációja. Összehasonlító vizsgálatok ¹Állatorvostudományi Egyetem Szülészeti Tanszék, ²Állatorvostudományi Egyetem Szülészeti Tanszék Kisállatklinika

Ezúton is köszönjük KOPA tanár úr segítségét és támogatását, melynek köszönhetően ma már állandó résztvevői vagyunk a MAT konferenciáknak és a hím állatok szaporodásbiológiai kérdései is – önálló szekció keretében – teret kapnak a tudományos tanácskozáson.

Cseh Sándor
kutatócsoportvezető

Az ÁTE részéről előadást tartó fiatal kollegák: TÖRÖK DÓRA, ERDEI KRISTIAN és BACSA MÓNKA

Emlékezés Derzsy Domokosra (1914–1975) halálának 50. évfordulóján

In Memoriam Domokos Derzsy (1914–1975) deceased 50 years ago

Lomniczi Béla, Budapest, icinmol@gmail.com

DERZSY DOMOKOS az Állategészségügyi Kutató Intézet harmadik igazgatója (1967–1975) volt és nem mellesleg, a „Derzsy-féle betegség” elnevezés (eponíma) ihletője [1]. Két évforduló – az intézetalapítás [2] és DERZSY haláláé – egybeesése alkalmat ad egy visszapillantásra személyére, az intézetre és a korra. Annyi mindennel foglalkozott, hogy akkor is lenne mit felidézni, ha „csak” a korabeli kutatási eredmények gyakorlatba való átültetésén dolgozott volna (ezekről tájékozódhatunk a nekrológból [3] és az újabb időben megjelent rövidebb tudósportrékból [1, 4]). Az ő esetében azonban ennél sokkal többről van szó: egy olyan kutatási programot kezdett el és inspirált, amely fiatal munkatársa, KISARY JÁNOS, közreműködésével rendkívül sikeres és modelként kiemelt témává nőtte ki magát, miközben DERZSYnek a kutatóközösség „legmagasztosabb” elismerésével [5] állítottak emléket... Sajnos, ezt már nem várta be: egy nyári napon (augusztus 5-én), amikor délben az ebédlőben vagy a röplabdapályán kellett volna lennie, az igazgatói irodában találtak rá, halott volt. Bár 13 évig volt valamilyen szintű főnököm és sok történettel is szolgált, több fontos információt levéltári iratokból tudtam meg róla, ezért a történet folyamán ezekre is kitérek.

DERZSY TUDOMÁNYOS ÉRDEKLŐDÉSÉT A GYAKORLAT ALAKÍTOTTA

Ez a tendencia már a kolozsvári Állategészségügyi Intézetben töltött „kiküldetése” alatt (1942–1944) megmutatkozott [2], de igazán csak az '50-es évektől, a nagyüzemi baromfitartás terjedésének idején bontakozott ki, amikor korábban ismeretlen kórképek vagy járványok jelentek meg a hazai baromfiállományokban is (1. ábra).

Útkeresését 1946-ban megélhetési nehézségek motiválták, amikor is a vállalkozási láznak engedve, családjával együtt Békéscsabára költözött, ahol az ELEK PÁL (38 éves) által vezetett Baktokémia Szérumtermelő Rt.-hez csatlakozott [6]. Itt aztán nemcsak az állatorvosi gyakorlat üzleti oldalával találkozhatott, de számára szakmai nyereséget jelentett TÓTH-BARANYI ISTVÁNNAL (36 éves) történt megismerkedése is, aki ebben az időben

kezdte megszervezni a „baromfiipari állategészségügyi szolgálatot” az Egészségügyi Minisztérium égisze alatt, majd annak főállatorvosa lett [1, 7]. Egyébként ezeknek az egyéni vállalkozásoknak két évvel később az államosítás vetett véget, amikor is a laboratóriumok és ezek jónéhány szakembere a Phylaxia Állami Oltóanyagtermelő Intézet állományába került: DERZSY ismételt és „gyalogként”, ELEK PÁL pedig vezérigazgató-helyettesként... [6].

Később a TÓTH-BARANYI vezette „szolgálatból” szaknácádói megbízást kapott, amelyből egyenesen következett, hogy az elsők között értesült a hozzájuk tartozó baromfitelegeken fellépett legújabb bántalmakról [7]. A problémák megoldásában a legnagyobb segítséget a nyugati szakirodalom alapos ismerete jelentette, de a gyakorlatban dolgozó szakemberektől szerzett tapasztalatai, majd a kutatóintézeti laboratóriumi háttér is hozzájárult. Utóbbi tette lehetővé, hogy olyan kiegészítő kísérleteket végezzen, amelyek bővítették a korabeli tudományos ismereteket is.

Karrierje során közel húsz témával foglalkozott, amelyek közül a nem fertőző eredetű, mégis tömeges veszteségeket okozó takarmányeredetű ártalmak jelentették az első nagyobb kihívást [8]. Ide tartoznak a vitaminhiányok és a szakszerűtlen tárolás során toxikussá vált vagy már eredetileg gombatoxinokkal kontaminált takarmányadalékok okozta betegségek (agyvelőelhalás, ill. májgyulladás kiskacsákban). Már kolozsvári korszakában

1. ÁBRA. DERZSY DOMOKOS a háború előtt (DERZSY GÁBORTÓL, DERZSY fia)

FIGURE 1. DOMOKOS DERZSY before the war (From GÁBOR DERZSY, DERZSY's son)

**Prudent use of antibiotics
in pig farming: National
and international
practices and regulatory
framework**

L. Gombos^{1,2,3*}

L. Búza⁴

I. Szabó⁵

V. Gombosné Szűr³

L. Varga⁶

1. Széchenyi István Egyetem,
Wittmann Antal Növény-, Állat- és
Élelmiszer-tudományi
Multidiszciplináris Doktori Iskola,
H-9200 Mosonmagyaróvár,
Vár tér 2.

2. Agrofeed Kft., Kutatás
és Fejlesztés, Győr

3. Vadócdoki Kft., Kutatás
és Fejlesztés, Zalaegerszeg

4. Állatorvostudományi Egyetem,
Élelmiszer-higiéniai Tanszék,
Budapest

5. Nemzeti PRRS Mentésítési
Bizottság, Budapest

6. Széchenyi István Egyetem,
Albert Kázmér Mosonmagyaróvári
Kar, Élelmiszer-tudományi Tanszék,
Mosonmagyaróvár

*e-mail: [swineconsultant@
gmail.com](mailto:swineconsultant@gmail.com)

Felelős antibiotikumhasználat a sertéstartásban: hazai és nemzetközi gyakorlatok, szabályozási környezet

**Gombos László^{1,2,3*}, Búza László⁴, Szabó István⁵,
Gombosné Szűr Veronika³, Varga László⁶**

ÖSSZEFOGLALÁS

Az antibiotikumok évtizedek óta kulcsszerepet játszanak a fertőző betegségek elleni küzdelemben. A rezisztencia egyre szélesebb körű megjelenésének és terjedésének hátterében a nem okszerű alkalmazás áll, amely különösen kiemeli a gazdasági haszonállatok tartásának felelősségét. A haszonállattartás jelenében és jövőjében az antimikrobiális szerek használatának csökkentésére irányuló intézkedések meghatározó jelentőséggel bírnak. A szerzők az irodalmi összefoglalójukban átfogó képet adnak az antibiotikumrezisztencia elleni küzdelem kihívásairól, és bemutatják az adatgyűjtési és monitoring rendszereket, valamint a felelős AMU alapelveit és stratégiáit.

SUMMARY

Antimicrobial agents, and especially antibiotics, have played a crucial role in combating infectious diseases for decades. As antimicrobial resistance (AMR) becomes more widespread, treatment efficacy decreases, leading to therapeutic failures and significant economic consequences. Global efforts to address AMR are increasingly guided by the “One Health” approach, which emphasizes coordinated strategies spanning human, animal, plant, and environmental health. AMR is now one of the most pressing global health challenges, affecting humans, animals, crops, and ecosystems alike. Among its many contributing factors, the inappropriate use of antimicrobials is particularly critical. To better understand the factors influencing AMR and to implement and assess strategies for reducing antimicrobial use (AMU), accurate and detailed data on actual usage and indications are essential. Systematic data collection allows stakeholders to evaluate their current antibiotic practices and identify areas needing intervention. In EU member states with established traditions of AMU analysis, centralized databases facilitate benchmarking across sectors and countries; however, reporting and analyzing AMU data remains a significant challenge for both EU and national administrations. At the societal level, growing consumer concern demands that veterinarians and livestock keepers gain a deeper understanding of the root causes of disease and production losses. This knowledge supports informed decision-making aimed at improving overall herd health, ensuring economic viability, promoting responsible AMU, and reducing environmental impact. Experience in Hungary and abroad shows that achieving optimal AMU in large-scale livestock farming requires a shift in mindset. This literature review aims to provide a comprehensive overview of the global, European and Hungarian challenges in the fight against antibiotic resistance. It also presents current data collection and monitoring systems, along with the core principles and strategies of responsible AMU.

SERTÉS

Beszámoló a Magyar Buiatrikus Társaság XXXIII. Nemzetközi Tudományos Kongresszusáról Tapolca, 2025. október 15–18.

A Magyar Buiatrikusok Társasága XXXIII. Nemzetközi Tudományos Kongresszusát Tapolcán, a Hunguest Hotel Pelion-ban tartotta 2025. október 15–18. között. A Pelion görög eredetű szó, amelynek jelentése „gyógyító hegy” (vagy „a gyógyítás hegye”). Jó választás volt.

A kongresszus célja volt a szarvasmarha-, a kiskérődző-egészségügy és a termelési menedzsment legújabb kutatási eredményeinek és gyakorlati tapasztalatainak megismertetése és közkinccsá tétele a hazai és a résztvevő külföldi szakemberek számára. A konferencián különösen nagy hangsúlyt fektettünk a termelést és a termelés gazdaságosságát befolyásoló ismeretek megbeszélésére. Különösen fontos téma ez napjainkban, amikor a takarmányárak az aszályos időjárás miatt szinte soha nem látott mértékben emelkednek és rendkívüli mértékben sújtják a termelés gazdaságosságát.

A Magyar Állatorvosi Kamara a kongresszust kiemelt rendezvénynek minősítette és a kongresszuson résztvevő kollégák számára összesen 126 pontot írt jóvá (188-K/TK/2025/MÁOK).

A kongresszuson a kérődző állatfajok, így a szarvasmarha-, juh- és kecsketenyésztésben dolgozó állatorvosok és állattenyésztők vettek részt és aktívan hozzájárultak szakmai rendezvényünk sikeréhez. A kongresszuson a hazai kollégákon kívül számos külföldi szakember is részt vett. Ausztriából, Csehországból, Dél-Afrikából, az Amerikai Egyesült Államokból, Hollandiából, Lengyelországból, Németországból, Romániából, Spanyolországból, Szlovákiából és Törökországból érkeztek a szakterületen dolgozó kollégák. A kongresszusunkon az osztrák és a cseh buiatrikus társaság is képviseltette magát.

Kiemelkedő, bár az okot tekintve egyáltalán nem vidám eseménye volt a mostani kongresszusunknak, hogy külön szekció keretében foglalkoztunk a kérődző és hasított körmű állatokat súlyosan érintő ragadós száj- és körömfájás (RSzKF) elleni védekezés legfontosabb kérdéseivel. Ennek a szekciónak keretében a résztvevők megismerhették a betegség járványtanát, valamint Európában, többek között hazánkban és a világ más országaiban való előfordulását, és az ellene való védekezés legújabb módszereit, lehetőségeit.

Nagy örömünkre szolgált, hogy PROF. PETER CONSTABLE, az Illinois Állatorvosi Kar dékánja négy előadással színesítette az egyébként is gazdag szakmai programunkat.

Itt kell megemlítenünk, hogy a kongresszus támogatói nélkül rendezvényünket nem tudtuk volna ilyen szép körülmények között megtartani, ezért e helyen is köszönetet mondunk támogatásukért:

Gyémántfokozatú támogató: Intervet Hungaria Értékesítő Kft.

Hotel Pelion https://www.hunguesthotels.hu/hu/hotel/tapolca/hunguest_hotel_pelion/fotogaleria/

Arany fokozatú támogatók: AHV Hungary Kft., CEVA-Phylaxia Zrt., Eurofins Vetcontrol Kft., Microtrade 2002 Kft., Tisza Forte Kft./SaNaTer Kft., Zoetis Hungary Kft.

Főtámogatók: Alpha-Vet Kft., Dr. Bata Zrt., Dr. Megyesi Agropharma Kft., Dunavet-B Zrt., Elanco Hungary Kft., Virbac Hungary Kft., Vitafort Zrt.,

A kongresszusnak 206 regisztrált és 18 kísérő résztvevője volt.

A megnyitó beszédet hagyományoknak megfelelően DR. SZENCI OTTÓ elnök és DR. BRYDL ENDRE titkár tartotta. A megnyitó keretében a társaság elnöke külön hangsúlyozta az állatorvosok és állattenyésztő szakemberek együttműködésének fontosságát, mert csak szoros összefogással lehet elérni, hogy tehenészetek minél gazdaságosabban termeljenek. Megnyitónk keretében tiszteletadással emlékeztünk DR. PÉCSI TAMÁS kollégánkra, aki a Senior Tanácsadó Testületünk tagja volt. BRYDL ENDRE professzor, a társaság titkára megköszönte a kongresszus támogatóinak a szakmai együttműködést és az anyagi támogatást. Hangsúlyozta, hogy az együttműködés akkor éri el célját mindkét fél számára, ha az kölcsönösségen alapul.

A megnyitót követően került sor összesen nyolc szekcióban a szakmai programra, amely során 42 előadás hangzott el és öt poszter került bemutatásra.

Az I. szekció keretében az MSD Animal Health (Intervet Hungaria Értékesítő Kft.) tartott workshopot, amelynek keretében a borjúegészségügy aktualitásai kerültek előtérbe. GEERT VERTENTEN (Hollandia) a tavalyi évben piacra került Bovilis® Cryptium vakcina alkalmazásának tapasztalatairól és eredményeiről számolt be. Ezt követően *Új trendek a borjúnevelésben a születéstől választásig terjedő időszakban* témában tartott előadást ANDRZEJ RADZIOW (Lengyelország). ORODÁN TAMÁS a vakcinával kapcsolatos hazai tapasztalatokat

Parazitológia, Állattan és Halkórtan

A szekcióban három parazitológiai, négy állattani és egy halkórtani előadás hangzott el. A szekció elnökei FARKAS RÓBERT és BASKA FERENC voltak.

KEVE GERGŐ, CIARA REYNOLDS, TAKÁCS NÓRA, HORNOK SÁNDOR „Egy városi *Haemaphysalis concinna* populációban talált piroplasmák (Piroplasmida: Babesiidae, Theileriidae) egyenlőtlen időbeli eloszlása” című előadásukban az egysejtű piroplasma kórokozók szezonális előfordulását vizsgálták a *Haemaphysalis concinna* kullancsfaj egy budapesti populációjában. A *H. concinna* egy, a Palearktikumban honos kullancsfaj, amely számos kórokozó, köztük *Babesia* és *Theileria* fajok vektora lehet. A kullancsokat havi rendszerességgel, a növényzetről gyűjtötték két éven keresztül, 2019-ben és 2020-ban. Az egyedenkénti DNS-kivonást követően, a kullancsokból nyert nukleinsavat piroplasmákat célzó PCR-vizsgálatoknak vetették alá, majd a kapott amplikonok DNS-szekvencia elemzését is elvégezték. A kutatás során 454 db, vért nem szívott *H. concinna* példányt gyűjtöttek. Ezek közül 154 lárva, 287 nimfa és 13 adult állapotú volt (hét hím és hat nőstény). A *Theileria capreoli* mellett tizenegy *Babesia* genotípust azonosítottak. A *T. capreoli* előfordulása *H. concinna* egyedekben tavasszal szignifikánsan gyakoribb volt, mint az év többi részében. Ez összhangban áll az őz (*Capreolus capreolus*) aktivitási mintázataival, amely Magyarországon mind a *T. capreoli*, mind a *H. concinna* legfontosabb gazdaszervezete. A kimutatott *Babesia* genotípusok közül kettő csak nimfákban és kifejlett kullancsokban fordult elő. Ezek a 18S rRNS génszakaszuk alapján azonosak voltak egyes Távol-Keletről jelentett piroplasmákkal. További három *Babesia* genotípus genetikai heterogenitást mutatott, és lárvákban is előfordult. A *H. concinna* nimfák és adultok legnagyobb aktivitását júniusban észlelték. Ezzel szemben, a *Babesia*-fertőzött nimfák és kifejlett kullancsok májusban és júliusban voltak a leggyakoribbak. A *H. concinna* nimfák és adultok által hordozott *Babesia* genotípusok prevalenciájának mintázata nagyfokú hasonlóságot mutatott a térségben előforduló ismert gazdák, pl. a feketetergű (Turdus merula) és a keleti sün (Erinaceus roumanicus) időbeli aktivitásával. Erős, szignifikáns korrelációt mutattak ki az általuk mért havi *Babesia*-prevalencia és a budapesti közutakon havonta elgázolt sünök arányosított száma között. Összegzésül, tanulmányuk eredményei arra utalnak, hogy a mikro- és makroklimatikus körülményeken túl, a rendelkezésre